

Dkt. Daniel K. Darko, Nyaraka za Gerezani, Kipindi cha 23, Jumuiya Mpya katika Kristo, Waefeso 2:11-22

© 2024 Dan Darko na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Dan Darko katika mfululizo wake wa mihadhara kuhusu Nyaraka za Magereza. Huu ni kipindi cha 23, Jumuiya Mpya katika Kristo, Waefeso 2:11-22.

Karibu tena kwenye mfululizo wetu wa mihadhara ya Masomo ya Biblia kuhusu nyaraka za gerezani.

Tumekuwa tukiangalia Waefeso, na hadi sasa, tumezungumzia hadi Waefeso sura ya pili, mstari wa 10. Katika hotuba iliyopita, tuliangalia wokovu kwa neema, na katika hotuba hii, tutaangalia kile ninachokiita jumuiya mpya katika Kristo. Katika majadiliano kuhusu wokovu kwa neema, niliwakumbusha kile ambacho sote tunacho sawa, na hilo ndilo wazo la Paulo.

Hoja ya Paulo ni kwamba kabla sisi sote hatujaokolewa kwa neema ya Mungu, sote tulikuwa tunaishi katika dhambi. Kwa kweli, anatumia lugha nzito sana. Sote tulikuwa tumekufa katika dhambi na makosa yetu, na katika mstari wa tatu, alisema kwa asili tulikuwa watoto wa ghadhabu.

Alirejelea maisha yetu ya zamani ya kabla ya Ukristo kama maisha yaliyoishiwa na wana wa kutotii, watu ambao maisha yao yana sifa ya kutotii. Wakati tu Mungu alipoangalia hali yetu wakati huo, sisi sote, bila kujali hali yetu ya kiuchumi, kimo, na BMI, tulikuwa kwenye safu hiyo. Mungu alitakiwa kuwa ndani ili aje na kutuadhibu, kisha akachagua njia tofauti.

Alionyesha tabia yake ya kweli kabisa, akionyesha rehema na upendo. Paulo ataweka mstari huo katikati yake kana kwamba anawaonyesha. Kwa maana kwa neema, mmeokolewa, na kisha, katika mstari wa nane, anaingia na kusema, sasa tuzungumzie. Kwa neema mmeokolewa kwa njia ya imani.

Paulo anatukumbusha kwamba hapo awali tulikuwa mahali ambapo hapakuwa pazuri sana, na Mungu alitufikia na kutuleta mahali ambapo alitufanya tuishi maisha ya utimilifu. Katika sura ya 2, mistari ya 11 hadi 22, tutaangalia jinsi Paulo anavyolichangamoto kanisa ili liruhusu wokovu wao uathiri uelewa wao wa jamii au uhusiano. Hapa katika majadala huu, nitajaribu kukupa faida za baadhi ya mambo ninayofanya katika kazi yangu ya utafiti, na hapo ndipo sayansi ya kijamii na mambo tunayojifunza kutoka kwa sayansi ya kijamii yanaathiri jinsi tunavyosoma maandishi.

Katika maandishi haya tunayojadili, kuna suala kubwa ambalo limeelezwa katika maandishi, na sehemu ya yale nitakayowasilisha hapa itakusaidia kuelewa kinachoendelea hapa. Ili kuweza kuzungumzia kuhusu jamii, ni lazima tuelewe jinsi inavyofanya kazi. Nitakupa mfano.

Utambulisho wetu kama watu binafsi huwa na mengi ya kufanya katika jinsi tunavyokuwa wa jamii. Katika masomo ya kisayansi ya kijamii, moja ya mambo tunayoyaona ni kwamba kuna maeneo matatu ambayo huamua jinsi tunavyojijenga sisi ni nani. Moja ni utambuzi.

Jinsi tunavyofikiria sisi ni nani na vitu vinavyounda jinsi tunavyofikiria kuwa sisi ni nani. Kama baba yako alikuwa akikuambia wewe ni mzuri, wewe ni mrembo, wewe ni mrembo, wewe ni mzuri, unaamini, na inaunda hisia zako za kujiona. Hiyo ndiyo sehemu ya utambuzi.

Sehemu nyingine ni kile tunachokiita kipimo cha hisia. Kipimo cha hisia ni hisia ya kuwa sehemu ya kundi fulani. Sehemu inayotufanya tuhisi kama sisi ni wa kundi fulani.

Kwa hivyo, tunapokua, ikiwa tunakua katika familia yenye nguvu sana, tunachoanza kutambua ni kwamba tunahisi tunapendwa, tunahisi kutunzwa, na tunapokuwa karibu na watu tunahisi tunapendwa sana na moja ya mambo yanayotujia akilini ni kwamba hatufanani na wengine. Pia tunajenga utambulisho wetu kwa hisia yetu ya kuwa wamoja. Sehemu ya tatu ni kile tunachokiita kipimo cha tathmini.

Na tunaanza kutenganisha kati yetu na wengine. Ni nini kinachotufanya, na ni nini kinachotufanya wao ? Na kwa kufanya hivyo, hatuonyeshi ubaguzi mkubwa dhahiri, lakini jinsi tunavyojenga utambulisho wetu kwa asili yake hutufanya tuingie katika mchakato wa kujiondoa ili kutathmini sisi ni nani dhidi yao.

Kwa hivyo, mtu ambaye hakukua na baba au mzazi anayesisitiza kwamba anampenda na anamjali anaweza kuishi akihihi hafai. Mtu ambaye hakukua katika hali nzuri ya familia labda anaweza kuwa akijitahidi kila wakati kuweza kufaa kwa sababu hajui kinachomfanya awe yeye dhidi ya wengine. Katika Waefeso 2, tutaona jinsi mambo haya yanavyoendelea katika jinsi utambulisho wa kijamii wa mtu binafsi unavyoathiri jinsi anavyokuwa katika kundi.

Na jinsi katika kanisa la Efeso na maeneo ya jirani ambapo mna Wayahudi na Mataifa. Mataifa yanaweza kuwa yameundwa na Warumi na Wagiriki; tunajua kwamba Apolo, kwa mfano, kutoka Alexandria, alikuwa Efeso, kwa hivyo labda baadhi ya Waafrika Kaskazini katika kanisa la Efeso. Kwa hivyo, kanisa ambalo limeundwa na asili hizi zote za makabila mengi, rangi nyingi huja na utambulisho wa kijamii wa mtu binafsi, na ndani yake, zinaweza kusababisha shida, au zinaweza kuimarisha jamii.

Ninafundisha katika chuo kikuu nchini Marekani, na tunarekodi mihadhara hii kwa sasa. Ni shule nzuri ya kuhudhuria na shule nzuri ya kumpeleka mwanao au binti yako. Nataka kuhakikisha unajua hilo.

Inaitwa Chuo cha Gordon. Katika Chuo cha Gordon, tuna idadi ndogo ya wanafunzi wanaotoka Afrika au Asia. Unaona, ujenzi wa utambulisho umeundwa kwa njia fulani, na moja ya mambo tunayofanya ni kujaribu kuwasaidia kuelewa kile tunachokiita utambulisho mkuu.

Ambapo wanaleta utambulisho wao wa kijamii na kuhisi hisia kali ya kuwa sehemu ya utambulisho mkubwa zaidi wa jamii inayoitwa Jumuiya ya Gordon. Paulo alikuwa akifanya hivyo katika mstari huu. Lakini kabla hatujafika hapo, unajua nataka kukuongoza kwa mawazo.

Kwa hivyo, wacha niulize maswali na kukufanya ufikirie. Sawa. Hebu tufikirie kuhusu utambulisho na kujulikana.

Unafikiri maeneo haya yanaathiri vipi hisia yako ya utambulisho na kukubalika? Jinsi watu wanavyozungumza nawe, mtazamo wanaokuonyesha, hisia yako ya mwonekano, rangi, alama za mwili, umbo la ...

Nikija katika eneo lako na nimevaa suruali ndefu na nimevaa minyororo inayong'aa, na suruali yangu inakaribia kuharibika, ninahitaji kushikilia mkanda wangu ili kuendelea kuwa juu. Hufikirii hilo litaathiri jinsi unavyonielewa au kuniona na jinsi unavyohusiana nami? Ninapenda kuwaambia baadhi ya watu hao wajivunie na kujivunie. Lakini jambo la msingi ni kwamba nikifanya hivyo, hilo litaathiri jinsi unavyoniona.

Unapoenda kanisani, ni nini kinachokufanya uhisi kuwa wa mahali hapo? Unatafuta nini ili uhisi kuwa wa mahali hapo? Nimekuwa nikifuatilia kwa karibu kanisa moja huko Massachusetts. Miaka mitatu iliyopita, niligundua kuwa idadi ya wachache katika kanisa hili, kanisa kubwa, ilikuwa ndogo sana. Na kisha wachungaji wawili haswa, mmoja Mhispania, mmoja mweusi, wakajiunga.

Ghafa, niligundua kwamba katika ibada zote, idadi ya watu weusi na Wahispania inaongezeka. Laiti watu wangemwona Kristo na kuhisi hisia ya kuwa sehemu ya wengine. Lakini ukweli ni kwamba wanatafuta mambo niliyokueleza hapo awali.

Wanatafuta watu wenye mambo fulani, sifa fulani zinazowafanya wafikirie wao wenyewe kwa njia fulani. Wanatafuta watu ambao wanasema, oh, wanafanana nami, kwa hivyo nahisi kama mimi ni wa. Na kisha wanaanza kujijenga kati yetu na wao.

Na kana kwamba unafikiri ninachosema ni kitu cha kisasa. Hebu tufikirie kuhusu Waefeso sura ya 2, mistari ya 11 hadi 22 kwa kuzingatia hili. Kwa kukumbuka mgawanyiko ambao tutasoma katika barua hii, kumbuka kile ninachokiita viashiria vinne katika mahusiano ya kikabila na rangi.

Kisha, tunaangalia jaribio, tukikumbuka kutengwa kwa watu wa mataifa mengine. Katika viashiria vinne, waangalie watoto hawa. Mojawapo ya mambo ninayotaka kukukumbusha katika mahusiano ya kikabila, kwa maneno mengine, katika kanisa huko Efeso ambapo mna Wayahudi, mna Mataifa, mna Warumi, labda Wagiriki na Waafrika, lazima ujue kwamba lazima kuwe na dhana potofu za kikabila na kijamii.

Katika kanisa la Efeso, kulikuwa na kitu kama hicho, na Paulo atakizungumzia. Kama Wakristo, oh ndio, kadiri wanavyoweza kudai kwamba Roho Mtakatifu anafanya kazi ndani yao, tusiwe na tatizo hilo. Wahispania wanasema, sisi ni Wahispania. Tunaelekea kwenye mkutano huu maalum.

Sisi ni watu weusi, na tutaenda kwenye hili. Kwa nini msiwaalike watu wengine wote? Ujenzi wa utambulisho wa kijamii unazidi kupamba moto. Pia kuna kile tunachokiita, au kile ambacho nimekiita pia, ujenzi wa maneno au utambulisho.

Tunapojaribu kufafanua au kutathmini sisi ni nani dhidi ya mtu mwingine, tunawapa majina. Tunawaita watu weusi, na tunawaita Wahispania, tunawaita wahamiaji haramu, tunawaita watu weupe, tunawaita majina ya kila aina, tunawaita Wagypsi ninapokuwa Ulaya, tunawaita majina ya kila aina ili kuanza kuwa dhana potofu. Kwa hivyo, tunajenga lugha tunayorejelea ambayo kwa kweli hutenganisha kati yao na sisi.

Katika jaribio hili, tutagundua, Paulo atasema, kuna baadhi ya watu wanaowaita wengine wasiotahiriwa. Wanawaita, ndiyo, walipokutana nao, waliwaita wale ambao hawajatahiriwa. Na unahitaji tu kujua, kama ulisahau mapema katika mihadhara hii, nilikuelekeza kwenye suala zima la tohara.

Haikuwa jambo zuri kuwa katika mji wa mataifa kama Efeso. Labda unataka kushiriki katika bafu za umma, na wewe ni mwanaume. Ukitahiriwa, hiyo si habari njema.

Katika karne ya 21, unasema, kuna nini? Loo, ilikuwa ni jambo. Katika karne ya 21, unaweza kumdhiki mtu ikiwa uko Amerika ambaye hajatahiriwa. Ikiwa uko Ulaya Mashariki, labda unaweza kushangaa kuona kwamba ni mchanganyiko.

Au, katika baadhi ya sehemu za Ulaya, ni mchanganyiko, kwa hivyo si jambo kubwa. Lakini katika ulimwengu wa kale, kutahiriwa haikuwa jambo zuri. Lakini moja ya mambo ninayoyaona ya kuvutia katika Waefeso ni hili.

Wachache huko Efeso ambao kwa kweli ni sehemu ya kanisa kubwa ndio wanaowachukulia wengi kama watu wa kawaida. Kwa nini? Yesu alikuwa Myahudi. Alikuwa mtu wetu.

Nyinyi mnajaribu kuwa sehemu yetu, na hamjatahiriwa. Hebu fikiria wachache wakijaribu kuwaita walio wengi kanisani. Lakini ilikuwa ikitokea.

Sehemu nyingine ya tofauti katika suala la utambulisho wa kijamii ambayo mara nyingi hufanywa ni kile ninachokiita hadhi ya kidini au mipaka ya kidini. Tunapenda kusema, oh, wao ni Waislamu, na sisi ni Wakristo. Oh, wao ni Wabaptisti, na sisi ni Wapentekoste.

Loo, wao ni Wabaptisti na Wamethodisti. Wao ni Wakatoliki, na sisi ni Wapresbiteri. Ninaona inavutia, ingawa, sasa, kwamba huko Ulaya na Amerika na sehemu zingine, kwa lazima, kwa sababu wanafilisika kifedha, sasa unawakuta Wapresbiteri na Wamethodisti wakishirikiana katika jengo moja.

Loo, miaka mingi iliyopita, wangepigana. Hilo ni zuri. Walielewa tu jambo fulani.

Waligundua tu kwamba Kristo ndiye muhimu. Masuala ya utambulisho wa kijamii yanaibuka. Unataka kufahamu hilo.

Wakati mwingine, ubaguzi wa rangi hutokana na uraia. Na tunapofikia hatua hiyo katika ubaguzi wa rangi katika suala hilo, amini usiamini, hatutaki hata kujua zaidi kabla ya kumdharau mtu mwingine. Tunapaswa tu kusikia kwamba mtu huyo anaitwa Schmidt.

Na tunasema, huyo ni Mjerumani. Tunataka kusikia kwamba mtu anaitwa Smith. Na tunasema, loo, huyo ni Mmarekani.

Tunataka kusikia kwamba mtu anaitwa Van der Sar. Tunasema, loo, jamaa huyo anatoka Uholanzi wa Uholanzi. Mtu huyu, loo, hapana, anatoka Uholanzi.

Unapaswa kuwa mwangalifu. Au labda unapata jina unalosema mtu huyo ni Mskandinavia. Loo, ni watu wa kijamii huria.

Ubaguzi wa mawazo. Ilikuwa halisi sana kanisani. Nami nitakuonyesha ni halisi sana katika maandishi yetu.

Sasa kwa kuwa una viashiria hivi nilivyokupa hebu tusome maandishi yote na tuone jinsi dhana potofu za kikabila na kijinsia zinavyotokea. Jinsi Wayahudi walivyokuwa wakiwachukulia Mataifa kwa upendeleo. Angalia muundo wa maneno.

Paulo alikuwa akisema wanaita. Angalia, kumbuka hilo. Angalia dhana potofu ya kidini.

Watasema kwamba wako mbali na Kristo na hawana Mungu. Uraia. Hawako chini ya uraia wa Israeli.

Ukifikiri baadhi ya masuala tunayokabiliana nayo katika makanisa ya leo ni mapya, karibu katika kundi zuri la watu wanaoitwa kanisa. Sisi ni wenye dhambi waliookolewa kwa neema. Na ni muhimu tukumbushwe mahali ambapo Mungu alitotoa ili katika ujenzi wetu wa utambulisho na hisia ya kuwa sehemu ya kanisa, tuweze kuelewa na kuelewa kwa kiwango cha juu cha shukrani kile ambacho Mungu anafanya katika kanisa Lake.

Tusome Waefeso 2, mstari wa 11 hadi 22. Kwa hiyo, kumbukeni kwamba hapo awali, ninyi Mataifa kwa jinsi ya mwili mliitwa wasiotahiriwa kwa kile kinachoitwa tohara, ambayo ilifanyika kwa mwili kwa mikono. Kumbukeni kwamba wakati huo mlikuwa wa kidini, mlitengwa sasa, mkiwa mmetengwa na Kristo, mmetengwa na jumuiya ya Israeli au uraia wa Israeli, na wageni wa agano la ahadi, mkiwa hamna tumaini na bila Mungu duniani.

Lakini, mstari wa 13, sasa katika Kristo Yesu, ninyi mliokuwa mbali hapo kwanza, mmekaribishwa kwa damu ya Kristo. Kwa maana Yeye mwenyewe, kwa maana Yeye mwenyewe ndiye amani yetu, aliyetufanya sisi sote wawili kuwa mmoja, akabomoa katika mwili wake ukuta wa uadui uliotutenga, akiibatilisha sheria ya amri iliyo katika maagizo, ili apate ndani yake mtu mmoja mpya badala ya hao wawili, akileta amani, na kutupatanisha sisi sote na Mungu katika mwili mmoja kwa msalaba, akiuua uadui. Naye alikuja akahubiri amani kwenu ninyi mliokuwa mbali, na amani kwa wale waliokuwa karibu.

Kumbuka mstari wa 18 na kuendelea. Kwa maana kwa njia yake, sisi sote wawili tunaweza kumkaribia Baba katika roho moja. Basi, ninyi si wageni tena wala wapitaji, bali ninyi ni raia pamoja na watakatifu na watu wa nyumbani mwa Mungu, mmejengwa katika msingi wa mitume na manabii, Kristo mwenyewe akiwa jiwe kuu la pembeni ambaye ndani yake jengo lote linaunganishwa pamoja hukua na kuwa hekalu takatifu katika Bwana.

Katika Yeye, pia mnajengwa pamoja kuwa makao ya Mungu kwa njia ya Roho. Kwa dhana hii yote potofu, Paulo sasa anaanza kufika kanisani na kusema, tuanze kuelewa hili moja kwa moja. Katika maisha yenu ya kabla ya Ukristo, nyote mlihitaji wokovu kwa neema.

Mungu alikupa fursa moja ya kuwa sehemu ya jamii mpya. Na labda hapa ndipo ninahitaji kufafanua jambo fulani hapa. Katika Warumi, Paulo anasema kwamba Mataifa wameongezwa kwa Wayahudi.

Muktadha ulikuwa kwamba hili lilikuwa kanisa la Mataifa kwa kiasi kikubwa. Mataifa yalikuwa na uwezekano mkubwa wa kuwatisha Wayahudi. Muktadha huo haukuwa mazingira rafiki sana kwa Wayahudi.

Na hivyo, Paulo alihitaji kukumbusha kanisa la Kirumi kwamba, kwa kweli, Wayahudi wana nafasi muhimu katika mpango wa wokovu wa Mungu. Na hivyo, angetumia neno kuandikwa. Mataifa wameandikishwa katika nyumba ya imani ya Mungu.

Uzembe. Kundi la wachache, Wayahudi, ndilo linalowadharau watu wa mataifa mengine. Wao ndio wanaowaita majina mabaya.

Paulo ataweka hoja hapa kwamba wote wana msimamo sawa na Kristo. Lugha ya kuongeza haitaonekana katika ufanisi. Kwa kutofanya kazi vizuri, ni kama Paulo anajenga jamii ya tatu ambapo Wayahudi na Mataifa wanakuwa wamoja katika nyumba ya Mungu wakiwa na sifa na marupurupu yote.

Hiyo ndiyo njia ya Paulo ya kujaribu kuwanyamazisha Wayahudi kidogo. Katika Warumi, alihitaji kuwatuliza Mataifa, na alihitaji kuwakumbusha kwamba umoja katika mwili wa Kristo, mshikamano katika mwili wa Kristo, ni muhimu. Na unavuka mistari hii yote ya kikabila.

Kwa hivyo, baada ya kusema hayo, hebu tuende kwenye kifungu hiki katika Waefeso 2, mistari ya 11-12. Mlikuwa Mataifa kwa mwili, Paulo anasema. Kulingana na viwango vya Kiyahudi, mlikuwa najisi.

Na Paulo anaandika kuhusu hili kama taarifa ya ukweli. Kwa maneno mengine, Paulo hasemi, tazama, wanakuwa hivi vyote; wanaiga haya yote, na wewe sivyo. Anasema, tazama, jamani, mnajua.

Mnajua kwamba mlikuwa Mataifa kwa mwili. Angalau, ndivyo tunavyofikiri. Sio siri kwenu, na ninyi ni nani.

Na uliitwa. Uliitwa kutotahiriwa. Unahitaji kujua kwamba tulikuwa na masuala yaliyo wazi na ya kina.

Jumuiya yote ya Wayahudi ilikuwa na masuala ya wazi na ya kina nanyi. Mlikuwa watu wasiotahiriwa. Mlikuwa alama ya agano.

Na msimamo wenu wa kidini ulionyeshwa na kukata tamaa na kutokumcha Mungu. Paulo anasema, mlikuwa bila tumaini katika Kristo. Na mlikuwa bila Mungu.

Lo! Paulo alitaka kukandamiza aina yoyote ya kiburi kwa Mataifa. Lakini pia alitaka kusesitiza kwamba kwa vyovyote vile hawapi Wayahudi upendeleo wa juu zaidi kanisani.

Watu wa mataifa mengine walikuwa wametoka katika asili ya kipagani. Na takataka zote zinazoambatana nazo. Shughuli zote za kidini, mila zote za kipagani, na shughuli zote za kipagani ambazo kwa kawaida wangejikusisha nazo.

Paulo alitaka wajue hilo. Anaposema walikuwa bila Mungu, walikuwa bila Mungu wa kweli. Haimaanishi kwamba hawakuwa na Mungu wa kumwabudu.

Walikuwa na Artemi. Walikuwa na Demeteri. Walikuwa na Hekalu la Zeus huko Efeso.

Wana madhabahu 50 za kipagani huko Efeso pekee. Nje ya Efeso, hatujui idadi hiyo itakuwa ngapi. Katika nyumba za watu, hatujui miungu watakayokuwa wakiiabudu.

Wanaamini katika miungu ya uongo. Na kwa viwango vya Kiyahudi, hawakuwa na Mungu wa kweli. Na kwa hivyo, ndio kile, kwa Kigiriki, Paulo angewaita Atheos.

Bila Mungu. Neno ambalo tunalo dhana yetu ya Ukanamungu. Paulo anaendelea kufafanua kwamba wanapaswa kukumbuka kwamba ingawa walikuwa wametiwa alama katika hali hii ya kutokuwa na tumaini na kutokumcha Mungu, walikuwa mbali na Kristo.

Walitengwa kutoka uraia wa Israeli. Kuhusu hali yao ya uhamiaji, walikuwa wageni na wageni kwa agano la ahadi. Walikuwa wageni.

Kwa kweli, baadhi ya watafsiri watatumia neno wageni. Maneno mawili ambayo Paulo anatumia hapo kwa wageni na wageni kwa kweli yana maana kwamba neno moja linahusiana na mtu ambaye ana makazi ya muda katika mji, na lingine ni mtu ambaye ana makazi ya muda katika nyumba ya mtu. Kwa maneno mengine, hawana mahali pa kudumu pa kuita nyumbani.

Hisia yao ya utambulisho na utambulisho wa kijamii, pamoja na utulivu wao wa kijamii mahali hapo, haikuwa nzuri. Paulo anasema wanahitaji kujua kama Mataifa, hawa ndio walikuwa nani. Na wanahitaji kukumbuka hilo.

Kwa sababu wasipokumbuka hilo, wanaweza kuja kanisani na kucheza siasa hizi zote. Lakini ili umoja uendeleo kanisani, wanahitaji kukumbuka mahali ambapo Mungu aliwachukua na Mungu amewaumba. Hawakuwa na tumaini.

Na kisha Mungu akaingilia kati, mstari wa 13. Uingiliaji kati ulifanyika, lakini sasa katika Kristo Yesu. Ninyi mliokuwa mbali hapo kwanza mmekaribishwa kwa damu ya Kristo.

Mungu aliingilia kati kwa njia ya gharama kubwa sana kwa damu ya Kristo. Wow. Acha nikuelezee baadhi ya mambo haya hapa.

Katika mstari wa 13. Mabadiliko makubwa yanaanza, lakini sasa. Lakini sasa.

Lakini sasa katika mfumo mpya katika Kristo, katika ulimwengu ambapo Kristo ni Bwana. Umbali umeondolewa. Kukata tamaa kumeondolewa .

Na hili limetokea kwa damu ya Kristo. Lilikuwa la gharama kubwa. Lilimgharimu Mungu sana.

Na kwa hivyo, kama jumuiya inayofanya kazi pamoja, inakuwa muhimu sana kwamba wanachama wa jumuiya hii mpya waanze sasa kumzingatia Kristo. Na anapoendelea kujaribu kuelezea kile ambacho Kristo amefanya, sasa atashughulikia suala kwa njia ambayo haipaswi kuwafanya Wayahudi wawe na furaha sana, lakini wanahitaji kuelewa kwamba hili ni muhimu kwao kujua. Mstari wa 14 hadi mstari wa 18.

Kwa maana yeye mwenyewe, Kristo ndiye amani yetu, aliyetufanya sote wawili kuwa mmoja, na kubomoa katika mwili wake ukuta wa uadui uliotutenga, kwa kuibatilisha sheria ya amri zilizo katika maagizo, ili apate kumwumba mtu mmoja mpya ndani yake badala ya hao wawili. Kwa hiyo, akifanya amani.

Na atupatie sisi sote wawili na Mungu katika mwili mmoja kwa njia ya msalaba, akiua uadui. Naye alikuja akahubiri amani kwenu ninyi mliokuwa mbali, na amani kwa wale walio karibu; kwa maana kwa njia yake sisi sote tumepata njia ya kumkaribia Baba katika roho moja.

Kumbuka katika kifungu hiki ni mara ngapi alitumia neno sisi sote wawili. Tumekuwa kitu kimoja. Tuna nafasi moja ya kujaribu kuangazia kile kilichotokea hivi punde.

Katika Kristo Yesu, mgawanyiko kati ya Wayahudi na Mataifa umeporomoka. Mungu katika Kristo amevunja ukuta wa uadui. Mfumo wowote wa kisaikolojia na mawazo unaotufanya tuhisi sisi ni wa pekee kuliko wengine.

Katika Kristo, Mungu amevunja hilo. Kwa upande wa upendo na hisia, kile kitakachotufanya tuhisi katika hisia zetu za kuwa mali yao, ni wao na si sisi, kimevunjwa kwa sababu sote tuko ndani ya Kristo.

Hisia ya tathmini ndiyo itakayotufanya tujijenge wenyewe kama Wayahudi na wao ni Mataifa; wote wamevunjwa. Sasa, utambulisho wetu wa kweli ni kwamba sisi ni

mmoja katika Kristo. Tunapoenda kwenye mstari wa 19, hata anaanzisha dhana mpya kwamba wale ambao hawakuwa na uraia wa Israeli pamoja na Wayahudi wote sasa wamekuwa washiriki wa nyumba ya Mungu.

Wow. Wow. Kama ungekuwa Myahudi, Paulo anakuponda sana mambo mengi uliyo nayo akilini mwako ambayo yalikufanya uwe wa pekee.

Lakini elewa kinachoendelea hapa. Kiko ndani ya Kristo. Yeye ndiye amani yetu.

Na alikuja kutangaza amani. Nilitaja hapo awali katika hotuba hii, mojawapo ya nyimbo nilizojifunza zamani nilipokuwa shuleni Katoliki. Amani, amani kamilifu.

Katika ulimwengu huu wa giza wa dhambi, damu ya Yesu inanong'ona amani. Amani ndani. Nilikuwa na fursa ya kipekee ya kutumikia Kroatia, Bosnia, na Herzegovina muda mfupi baada ya vita.

Wakati mmoja kulikuwa na wafanyakazi wa Umoja wa Mataifa, kwa hivyo kulikuwa na watu weusi wachache na wenye asili tofauti za kikabila. Wakati wafanyakazi wa Umoja wa Mataifa walipoondoka, nilikuwa na fursa ya kipekee, ninapaswa kusesitiza, kufanya kazi na wenzangu ambao ni waumini katika Kristo Yesu. Mara nyingi, labda niseme katika karibu visa vyote, nilikuwa mtu mweusi pekee mbele yao na pamoja nao.

Nakumbuka wakati uamuzi ulipofanywa kwamba kanisa la Kikristo katika kijiji au mji mdogo unaoitwa Beli Manastir lilipaswa kuanza baada ya vita. Lakini katika mji huu, 50% walikuwa Waserbia na 50% walikuwa Wakroatia. Marafiki zangu waliniamini.

Waliniambia wangukuwa na kaka, mzee kutoka kanisa lingine, Zvonko, kuongoza timu, lakini yeye ni Mkroatia. Lakini ni wazi kwamba mimi ni Suriname kwa lugha yao, mimi ni mweusi. Waserbia wangejua kwamba mimi si Mserbia.

Wakroatia wangejua kwamba mimi si Mkroatia. Pia nilipata fursa ya kusaidia kuanzisha kanisa hili, ambalo lilikuwa likiendeshwa kabla ya vita. Kuhubiri na kuhudumu katika kanisa hili kulinifundisha masomo ambayo hakuna chuo kikuu kingeweza kunifundisha.

Niliona ndugu na dada zangu katika Kristo wakinikumbatia, na karibu asilimia 100 ya wakati, nadhani walisahau kwamba mimi ni wa rangi tofauti. Wakati mwingine watoto huja kwangu na kusema, D'Arco, jina langu la mwisho ni jina la kwanza katika sehemu hii ya dunia, kwa herufi ile ile. Wanakuja kwangu na kusema, D'Arco, je, tunaweza kuhisi nywele zako? Nami nitakaa chini na kuwaacha wahisi nywele zangu.

Kwa njia, wakati huo, nilikuwa na nywele nyingi kichwani mwangu kuliko sasa. Nimepoteza nyingi, kama si zote. Nikitumikia pamoja na ndugu zangu wa Kroatia

nikitumikia pamoja na ndugu zangu wa Bosnia nilipokuwa East Mosta, ambayo ilikuwa na Waislamu wengi na yenye mwelekeo wa Kiserbia zaidi, na mtafsiri wangu ni Mkroatia. Ni ndugu na dada huko ambao wangenitia moyo ili tumpe mtafsiri wangu jina tofauti, kwa sababu maisha yake yangeweza kuwa hatarini ikiwa watu wangejua kwamba Mkroatia alikuwa akitafsiri kwa ajili ya jamaa huyo mweusi katika kanisa hilo.

Nilibarikiwa. Niliona kinachoendelea katika Waefeso ana kwa ana. Mimi ni mtu mweusi ambaye, kwa miaka mingi, wakati mwingine nilisahau kwamba mimi ni mtu mweusi kwa sababu kila mtu aliye karibu nami ni mweupe, na sina hata mtu wa kulinganisha kama rangi ni sawa au la.

Paulo anavunja mipaka yote hiyo ya kikabila kwa sababu, kwake, kama ilivyo kwa wenzangu katika Yugoslavia ya zamani, sisi ni ndugu katika Kristo, na kwa kweli, wachungaji mara nyingi huitana ndugu. Loo! Kristo ndiye amani yetu. Alikuwa kutangaza amani katika wakati mgumu, kama vile katikati ya miaka ya 90 katika Yugoslavia ya zamani.

Wakroatia, Wabosnia, Waserbia, ambao ni Wakristo, tunafanya kazi pamoja, na wanamkumbatia jamaa wao wa ajabu wa Kiafrika kwa lafudhi ya ajabu, ambaye huwapa baadhi yao wakati mgumu sana kutafsiri, wanapolazimika kutafsiri ninapohubiri. Lakini unaona, hivi ndivyo nilivyokuwa najaribu kukuambia hapo mwanzo kuhusu utambulisho wa kijamii, kumelewa Kristo kama amani yetu. Kwa sehemu hii ya dunia, ilikuwa kweli.

Nakumbuka mwanamke mmoja alinijia siku moja kwenye monasteri baada ya kanisa, baada ya kusema kuhusu Utusamehe makosa yetu, kama tunavyowasamehe makosa yetu au wale wanaotukosea. Mwanamke huyo alinijia na kusema, Ndugu, nivute pembeni, zungumza kwa lugha yako, na uniulize swali hili. Unamsameheje yule unayemjua aliyemuua mwanao, na anaishi umbali wa vitalu kadhaa kutoka kwako? Nilinyamaza na kusema, Sijui.

Sijui jinsi gani, lakini najua ni kwa nini. Kwa sababu kusamehe ni jambo jema kwake, kwa sababu Kristo anatuita tusamehe, katika Kristo, tunaweza kuishi kwa amani ndani.

Sidhani kama nilimridhisha mwanamke huyu kabisa, lakini kuishi, alinikumbusha kwamba amani kama tunavyoijua kama Wakristo, ni tofauti na jinsi ulimwengu unavyoijua. Kristo ndiye amani yetu, na alikuja kuhubiri amani. Kristo, amani yetu, aliwafanya Mataifa na Wayahudi kuwa mmoja, na alifanya hivi kwa kuharibu ukuta unaotenganisha, kwa kuharibu sumu, kwa kuharibu mfupa wa ugomvi.

Alifanya hivi kwa kufuta sheria na kuondoa vikwazo vyote vilivyokuwa njiani, ambavyo vingewanyima watu uzoefu wa amani ambayo Mfalme wa Amani anatoa. Kristo ndiye amani yetu. Lengo ni nini? Unajua, napenda kuelezea mambo kwa uwazi.

Ninapenda kuweka msalaba wa Kristo katikati, na unapoutazama msalaba wa Kristo katikati ya mchoro huu niliouweka hapo, nataka ukumbuke kitu hapa. Simweki Kristo katikati, nikileta amani katika dhana ya msalaba wa Kiprotestanti. Unajua, katika theolojia ya Kiprotestanti, tunaweka msalaba bila mwili, kwa sababu tunataka kuzungumzia msalaba unaoashiria kwamba hapo ndipo dhambi zetu zilipoondolewa, lakini hatutaki mwili ulio juu yake kwa sababu tunataka kusherehekea ufufuo.

Hata hivyo, tunahitaji kuwa waangalifu, tusije tukapata ushindi mwingi. Katika theolojia ya Kikatoliki, ambayo inasisitiza mateso na mateso ya Kristo, natamani wangesisitiza ufufuo zaidi, lakini wanapenda kuweka mwili wa Yesu msalabani. Ninapoelezea jinsi Kristo alivyofanya amani, nataka kuhakikisha kwamba sikuonyeshi msalaba bila mtu, Yesu Kristo, msalabani.

Waefeso inasema ilikuwa kwa damu yake. Alifanya hivi katika mwili wake. Ilikuwa chungu.

Gharama ililipwa. Mwana pekee wa Mungu alikufa ili amani hiyo itokee. Wow.

Kristo ndiye amani yetu. Ameunda jumuiya moja iliyoundwa na Wayahudi na Mataifa, na amewapatanisha Wayahudi na Mataifa kwa Mungu. Mojawapo ya mambo ya kuvutia kuhusu kifungu hiki ni kwamba mara nyingi, tunapozungumzia upatanisho, tunazungumzia upatanisho kana kwamba Paulo anafundisha kuhusu jinsi wanadamu wanavyopatana, jinsi Wayahudi na Mataifa wanavyoketi mezani na kujadiliana.

Hapana. Kwa Paulo katika Waefeso, upatanisho hautokei, na hatumii neno upatanisho kwa Wayahudi na Mataifa. Ndani yetu, katika mwili Wake, aliwapatanisha Wayahudi na Mataifa kwa Mungu.

Jambo kuu hapa ni lipi? Jambo kuu ni hili. Kama tu sote tuna uhusiano wa kweli na Mungu, kama tu uelewa wetu wa Mungu kimantiki ungekuwa imara na thabiti kwamba sote ni wa Baba mmoja aliye mbinguni kama sote tuna uelewa huo kwamba utambulisho wetu wa kweli ni kwamba sote tumeumbwa kwa mfano na sura ya Mungu, kama tu dhambi na ubaguzi unaoharibu uhusiano wetu na Mungu unaobariki maono yetu ili tuweze kuelewa na kuona mambo jinsi Mungu anavyoyaona, yote yangefutwa. Tutajua, tutaanza kutambua kwamba Myahudi au Mmataifa ni ndugu, dada, mwamini mwenzetu katika Bwana Yesu Kristo.

Kwa maneno mengine, migongano yetu ya kijamii ndani ya jumuiya ya imani isingekuwepo kama sote tungekuwa na uhusiano mzuri na Mungu. Kwa hivyo, katika

mwili wake, alitupatanisha na Mungu. Hapo ndipo tunapohitaji upatanisho ili kurekebisha mambo.

Na kama upatanisho huo utafanya kazi vizuri, basi tutaweza na kwa urahisi kuhusianisha na ndugu na dada zetu. Angalia mstari wa 14 tena. Kwa maana Yeye mwenyewe ndiye amani yetu, aliyetufanya sisi sote wawili kuwa mmoja, akabomoa katika mwili wake ukuta wa uadui uliotutenga, kwa kuibatilisha sheria ya amri iliyoelezwa katika maagizo, ili apate kumwumba mtu mmoja mpya mahali pa hao wawili.

Kwa hivyo, kufanya amani kutupatanisha sisi sote wawili na Mungu katika mwili mmoja kupitia msalaba, na hivyo kuua uadui. Unaona jinsi anavyozungumzia kuhusu kuvunja na kuua uadui. Ndiyo, Paulo alitaka kuhakikisha kwamba hatupotezi mtazamo wa kile ambacho Mungu anafanya ndani na kati ya watu wake.

Tukisahau mahali tulipookolewa, basi tutaruhusu utambulisho wetu wa kikabila na utambulisho wetu wa rangi kuingilia utambulisho wetu wa kweli kabisa, yaani, raia wa ufalme wa Mungu na washiriki wa familia ya Mungu. Paulo anasema sisi ni mmoja. Aliyavunja yote haya.

Unajua, wokovu kwa maana hii katika Paulo katika Waefeso sura ya 2 una vipimo vya mlalo na wima. Alitupatanisha na Mungu ili tuweze kuishi kwa amani sisi kwa sisi. Kristo ndiye mwanzilishi wa amani hii.

Mstari wa 17, Alitangaza amani. Mstari wa 14a, Yeye Mwenyewe ndiye amani yetu. Mstari wa 15, Yeye hufanya amani.

Analeta hisia ya ustawi. Hili si jambo la kijamii tu, bali ni kitu kinachoanzia ndani. Ni amani inayojumuisha hisia ya kuwa sehemu ya familia hii moja.

Kristo anatangaza amani. Hebu tueleze hilo kidogo. Kwa kusema Kristo alitangaza amani, Paulo, kwa kweli, anasema Alitangaza amani.

Kwa walio mbali na walio karibu. Kwa wale walio karibu na wale walio mbali. Mungu hakumsahau mtu yeyote.

Wayahudi walikuwa karibu na Mungu. Mataifa walikuwa mbali. Lakini amewapa wote wawili mali sawa.

Alifanya hivi ndani Yake. Na kupitia Yeye, amewapa Baba mali zote mbili katika roho moja. Amewapa hisia hii ya ujasiri, uwezo wa kumfikia Mungu katika roho moja.

Picha ni hii. Ikiwa kwa dakika moja mtu angefikiri wengine wako mbali sana na Mungu na hawangeweza kupata faida au njia rahisi ya kumfikia Mungu, Paulo

anasema, kwa sababu ya kile ambacho Kristo amefanya, wote wawili sasa wanaweza kumfikia Mungu katika roho moja. Nakumbuka wakati huo, nadhani ilikuwa mwaka wa 2002 nchini Ghana, nilikuwa kwenye mkutano na rais wa Chuo Kikuu cha Regent.

Binti yangu, wakati huo, alikuwa na umri wa miaka miwili na nusu, binti yangu wa kwanza. Mhudumu wa mapokezi aliniambia binti yangu alifika mlangoni na kusema, Mama anasema baba yuko hapa. Na akasema, ndiyo, Baba yuko hapa.

Na mhudumu wa mapokezi anajua itifaki na kinachohitajika ili kumfikia rais. Huyu alikuwa rais ambaye ilibidi upitie watu wawili ili kufika ofisini kwake. Mwanamke huyo aliniambia binti yangu hangekubali jibu la hapana.

Alisema namtaka baba yangu. Ndiyo, ni kweli, binti yangu ni msichana wa baba. Alimwendea mwanamke wa pili, ambaye angeweza kupiga simu ofisi ya rais na kusema mtu anataka kukuona, kisha rais angesema, acha mtu aingie, nimechumbiwa au kitu kama hicho.

Na alipofika kwa mwanamke wa pili, mwanamke huyo aliniambia, binti yako atauliza baba yangu yuko wapi, sio kama naweza kumuona baba yangu. Na akasema, unajua, baba yako yuko kwenye mkutano, unaweza kukaa hapa. Anataka kucheza naye.

Hatakubali. Alikuwa tayari kutoa hasira kali ikiwa hatampa baba yake ruhusa ya kumfikia. Kisha akasikia sauti yangu.

Huo ndio ulikuwa mwisho wa mazungumzo yake naye. Alifungua mlango, akakimbia moja kwa moja katikati ya mkutano muhimu na kukaa kwenye mapaja yangu. Nilikuwa na aibu kidogo na hilo.

Lakini unajua hilo linanikumbusha nini? Huyu ni msichana anayeamini kwamba kumfikia baba yake hakuna vikwazo na kwamba hakuna mhudumu wa mapokezi au katibu anayeweza kumzuia kumfikia baba yake. Kwa wale wetu tunaomwamini Kristo Yesu, tunaweza kuwa Wayahudi; tunaweza kuwa Mataifa, lakini katika Kristo, alivunja ukuta wa uadui unaotutenganisha na ametupa sisi sote njia ya kumfikia Baba katika roho moja. Hakuna kinachotuzuia; hakuna kinachoweza kutuzuia kumwita, kumfikia, na kumwendea kwa udhaifu wote, uwazi, na wakati mwingine ujinga.

Ametupa njia ya kumfikia Baba katika roho moja. Unajua, napenda dhana ya baba. Kama tu unaelewa hilo, unaelewa kipengele cha uhusiano hapa; kama sote tumeunganishwa na baba yetu, basi tunaelewa mienendo ya kifamilia ambayo nitakuwa nikizungumzia baada ya muda mfupi.

Asili ya utambulisho huu mpya ingeonekana hivi. Jumuiya hii mpya ni jumuiya ambapo hakuna wageni tena na hakuna wageni tena. Jamii hiyo imegawanywa katika jumuiya hii.

Kuna ndugu na dada. Katika jumuiya hii mpya, suala la uraia si suala tena. Kwa nini? Kwa sababu wao si Wayahudi, Warumi, Mataifa, hapana, sisi sote ni mmoja katika Kristo.

Sasa sisi ni raia wenzake, Paulo atabishana. Na ikiwa tu unafikiri sisi ni raia wenzake, tunaweza kuishi mbali na kila mmoja, lakini tunaweza kuishi katika nchi moja hata hivyo, Paulo ataendelea kubishana hivyo. Kwa kweli, katika jumuiya hii mpya, sisi sote ni washiriki wa nyumba ya Mungu.

Sote ni washiriki wa familia moja ambapo Mungu ndiye baba ambaye tunamfikia, samahani, katika roho moja. Lo! Tunahitaji kuelewa, na natumai unaelewa hili, kwamba roho ni dhana muhimu sana katika Ukristo wa mapema. Kuelewa kwamba kanisa la kwanza lingesema, ikiwa roho ya Mungu inafanya kazi katika Mataifa haya, basi ni nini kinachopaswa kutuzuia kuwaita mmoja kati yetu? Kwa sababu tunachopitia ndicho wanachopitia.

Paulo anasema, unajua nini? Hawa ni ndugu na dada zako. Fanya kazi pamoja. Utambulisho wako, utambulisho wako wa kweli, ni mshiriki wa nyumba ya Mungu.

Watakatifu ni akina nani? Kama Paulo alivyosema katika mstari wa 19, ngoja nisome kifungu. Kwa hivyo, ninyi si wageni tena wala wageni, bali ninyi ni raia pamoja na watakatifu na watu wa nyumbani mwa Mungu. Wakati mwingine, neno watakatifu limeuliza maswali ambayo watu wanayafikiria.

Je, watakatifu ni Israeli au Wayahudi? Je, mtakatifu anarejelea Wakristo Wayahudi? Je, mtakatifu anarejelea Wakristo wa kwanza? Je, mtakatifu anarejelea waumini wote? Wengine wangekisia hata kama inarejelea malaika. Neno watakatifu, kwa kweli, ni la moja kwa moja. Kwa Paulo, wametengwa kwa matumizi ya Mungu.

Na kwa hivyo wale wanaomjua Mungu, wale wanaomjua Kristo ni watakatifu. Lakini unataka kujua kwamba dhana hii ipo. Nilisoma agano hili, na watakatifu wanarejelea washiriki wa nyumba ya Mungu.

Waumini katika Bwana Yesu Kristo. Myahudi, Mmataifa, mweupe, manjano, mweusi, mwekundu, nywele fupi, wasio na nywele, urefu wowote, wanaomwamini Bwana Yesu Kristo ni watakatifu. Katika mfumo huu, Paulo ataelezea jinsi nyumba ya Mungu inavyopaswa kuonekana.

Ni nyumba, ambayo sasa katika lugha ya usanifu, imejengwa juu ya misingi ya mitume na manabii. Kristo mwenyewe ndiye jiwe la pembeni. Neno jiwe la pembeni linaweza pia kutafsiriwa kama jiwe la pembeni.

Jiwe la pembeni linakuwa jiwe la pembeni linaloshikilia jengo pamoja, au jiwe la pembeni linakuwa nguzo yenye nguvu zaidi inayolishikilia imara. Sasa, wasomi wengi zaidi wanaegemea kwenye jiwe la pembeni. Lakini unataka kuelewa kwamba Kristo ndiye anayeimarisha uthabiti wa nyumba hii.

Katika Kristo, jengo linaunganishwa pamoja. Na linakua. Nitakusomea baada ya dakika moja.

Inakua na kuwa hekalu takatifu. Na inakua na kuwa hekalu takatifu ambalo Mungu angekaa ndani yake kwa Roho. Ambamo Mungu angekaa na kulifanya kuwa makao yake.

Nikimaliza kipindi hiki, ngoja nisome mistari ya 19 hadi 22. Kwa hivyo, ninyi si wageni tena wala wapitaji, bali ninyi ni raia pamoja na watakatifu na watu wa nyumbani mwa Mungu, mmejengwa juu ya misingi ya mitume na manabii. Kristo Yesu mwenyewe ndiye jiwe kuu la pembeni.

Ndani yake jengo lote linajengwa pamoja hukua na kuwa hekalu takatifu katika Bwana. Ndani yake pia miradi inayoendelea inajengwa, ikijengwa pamoja kuwa makao ya Mungu kwa njia ya Roho. Kwa maneno mengine, kama kanisa la Mungu, bomoeni kuta za mgawanyiko wa kikabila na rangi, mfahamu umuhimu wa Kristo Yesu, na mfanye kazi pamoja kama raia wa nyumba ya Mungu.

Wako katika mchakato wa kujenga na kutengeneza nyumba ambayo Mungu mwenyewe atapata faraja katika kupumzika kwa Roho wake. Picha inayokuja akilini ni hekalu kama lilivyowekwa wakfu na Sulemani. Na mahali pote pakajaa moshi na utukufu wa Mungu ulikuwepo.

Kanisa linapoishi kwa umoja, mambo makubwa hutokea. Paulo ataendelea kutuambia jambo fulani kuhusu kile ambacho umoja hufanya. Na uharibifu wa hisia hii ya umoja unapotawala kanisani unaotokea hata dhidi ya falme na mamlaka.

Natumaini kwamba katika kusoma jaribio hili, labda utagundua, kama nilivyokuambia mapema, kwamba ilichukua muda mwingi kuleta vipimo vya kijamii katika mazungumzo haya na kutoa mwanga juu ya jinsi tunavyokabiliana na jaribio hili. Natumaini unaelewa kwamba katika Kristo, sisi sote ni wamoja. Ukiwa Nigeria, katika Kristo, hakuna tofauti kati ya Waigbo na Wayoruba.

Hakuna tofauti kati ya makabila yote mbalimbali. Ukiwa Ghana, hakuna tofauti kati ya Akan na Ewe. Sisi sote ni mmoja katika Kristo.

Tusizungumzie mada hii kila wakati tunapozungumzia ulimwengu wa Magharibi kwa upande wa nyeusi na nyeupe. Tunajua kwamba katika ulimwengu wa Kihispania,

tunabagua kwa msingi wa rangi ya ngozi, ngozi nyeupe na ngozi nyeusi. Katika Kristo, tofauti hizo hazipo.

Sote tumeumbwa kwa mfano na sura ya Mungu. Sote tulikuwa tumenaswa na kufa katika dhambi na makosa. Alituokoa ili tuwe wa familia yake, ili tuwe wa nyumba yake.

Tunaposhikilia amani ambayo Kristo ametupatia, tukitambua kwamba ni ghali, tunaiacha na ndugu na dada zetu katika nyumba ya Mungu. Asante kwa kufuatilia mjadala huu nasi. Na natumaini kwamba tunapoendelea kujifunza katika mfululizo huu wa masomo ya Biblia, mambo mengine yatakuwa wazi zaidi au kwamba angalau utakuwa na mahali pa kuanzia ambapo unaweza kujifunza zaidi kuhusu mada hii.

Mungu akubariki. Na ninatarajia kuendelea na hili nawe. Asante.

Huyu ni Dkt. Dan Darko katika mfululizo wake wa mihadhara kuhusu Nyaraka za Magereza. Huu ni kipindi cha 23, Jumuiya Mpya katika Kristo, Waefeso 2:11-22.